

Michal Čunderle
Posudek vedoucího diplomové práce
Václava Zimmermanna Můj případ Clifton

Vedl jsem letos dvě diplomové práce, které se týkaly Cliftona. Jednu psala Bára Purmová a jednu Václav Zimmermann. (Jen tak na okraj, taková úroda akademických prací na téma Clifton v České republice, na světě zřejmě vůbec, je dle mého kvalifikovaného odhadu naprosto raritní!)

Samosebou proto, že oba předtím natočili autorský film Případy Léona Cliftona: Písmo umírajícího (u kterého jsem byl jako supervizor taky). Přátelsky jsem oběma domlouval, necht' spolu o diplomce nemluví, aby si každý z nich k tématu hledal svůj vztah, aby každý pojal téma po svém, moudře je nabádaje, že jen tak mohou svou společnou věc nasvítit nezávisle na sobě, ještě z jiných stran, jako jistý a nový komplet. Soudě podle odevzdaného výsledku autoři spolu skutečně nekonzultovali (anebo mě lstivě obehrali!), protože svojskost a sebe v tématu si každý z nich našel. V leccems se jejich výpovědi doplňují, v leccems se shodují, myslím, že si neprotiřečí nikdy, ale pro každého je přirozeně důležité něco jiného a každý k tématu asociuje jinak.

Přesto a proto obě práce vykazují několik podobností. Tou zřejmě nejzásadnější je jejich potřeba, ne-li nutnost vyprávět nejenom textem, ale i jinými médii. Jejich potřeba, ne-li nutnost vyprávět (zdánlivě) nelineárně a nekontinuálně, tedy (zdánlivě) fragmentárně, zlomkovitě, útržkovitě. Jejich potřeba, ne-li nutnost zachytit, postihnout, zpřítomnit procesualitu. Jejich potřeba, ne-li nutnost nejít hlavním vchodem, ale vchody bočními a zadními a oknem a takřka vším zároveň. Jejich potřeba, ne-li nutnost zastavit se a pohrát si, i kdyby jim něco vážnějšího mělo utéct. Tito dramatictí hráči (hrající dramatici?) tvoří a hrají svá akční dramata pomocí nepravidelné dramaturgie (Bořivoj Srba) i na hřišti diplomové práce. Aniž by ji ovšem zlomyslně znevažovali!

Nuže, k Václavu Zimmermannovi! Tento pozoruhodný autor z Valašska se prostřednictvím své diplomové práce vydal po stopách, kdo je on a kdo jsou jeho tvořivá alter ega, tedy postava Pana Václava a postava Léona Cliftona, a co tu všichni dělají. Takto jednoduše to říkám já, autorovo pátrání je mnohem důkladnější, a tedy také bloudivější. Anebo naoko bloudivější. Václav totiž také pátrá po tom, co to znamená pátrat, tedy detekovat, identifikovat, dedukovat, řešit, dopadnout. A toto zaujaté, ba jaté hledání stop ho někdy až kafkovsky vede k tomu, že vlastně neví, po čem pátrá. (Hned v úvodu jsme konfrontováni se situací, která se velmi podobá námětu Vyskočilovy povídky Tajný tajný, když Václav stejně jako Vyskočilův hrdina ví, že má pátrat, ale neví po kom, než mu nezbyde pátrat po sobě.) Ani to však není všechno. Václavovo pátrání jakožto vyjevování skrytého, vidění neviditelného současně zpochybňuje to, co je mu předkládáno před oči, Václav se tedy snaží prokouknout pravou podstatu. Takže tímto a takto pátrá také po smyslu herectví a hraní, což se mu přirozeně pojí s původní otázkou, kdo je on a jaké role hraje. Herectví a hraní - opravdu v nejširším slova smyslu (ve shodě s Vyskočilem) - vnímá jako možnosti měnit identitu, statusy, vztahy, situace, jako možnosti dramatizovat všední děje a jako možnosti oživovat divadlo. Optika divadla (jakožto domluvené hry mezi hercem a divákem) umožňuje Václavovi nazírat věci životní vytrženě, odcizeně, v neběžných souvislostech. Odtud odevšad a proto lucidní Václav, somnambulní Pan Václav či snově dokonalý Clifton. (Adjektiva u zmíněných subjektů lze libovolně zaměňovat.)

Ve Václavově podání nejde ovšem o racionální výklad pojednávaného jevu v jeho komplexitě, ale o osobitou koláž, až oči přechází. Jsou zde vedle sebe vzpomínky, úvahy, analýzy, dialogy a situace (ať už ze života, či smyšlené), deníkové poznámky (z deníků vedených od r. 2014), náčrty představ a nápadů, výkřiky, varianty a návraty, citáty a parafráze (I. Vyskočil, J. Havelka, B. Brecht, W. Allen, J. Pollock, A. B. Šťastný), grafy, skici, kresby, obrazy, instalace, fotografie... Václav si hraje a vyhrává s grafickou úpravou... Ale pozor, nejde o protržený pytel nápadů, ani o sebestředný artefakt. Práce má svou dobře sledovatelnou, vědomou strukturu, texty a netexty jsou propojeny citlivou vnitřní logikou, při vší expresivitě a praštěnosti jsou cudné, pokoušejí se ve své mnohosti zaostřovat na společné téma. Práce je také jakousi analogií dialogickému jednání, což se projevuje nejen v oné mnohohlasosti či multipolaritě, ale také v průběžném reflektování vlastního přemýšlení, tvoření a psaní, v průběžném nacházení a ztrácení smyslu. Jinak řečeno, Václav se svým otevřeným a riskantním pátráním vydal k brutální procesualitě. Korekci a záruku poskytuje jedině on, jakožto primární autor a recipient. Po Václavovi tuto korekci a záruku poskytuje jakýkoli další reálný recipient, který se tak po zimrmannovsku i vyskočilovsku může stát kýženým spoluautorem.

O diplomových pracích Bary Purmové a Václava Zimmermanna lze říci v abstraktní rovině totéž či leccos totožného. Následující charakteristiky platí tedy pro oba, ale:

Bářin opus je o něco víc explicitní, pečlivý, vyvážený. Jaksi citlivě a zodpovědně dbající na to, aby její hravost byla komunikativní a opřená o společenský úzus. Více se stará o to, jak věci dopadnou a jaký budou mít dopad.

Václavovo dílo je zase o něco více samostojné, experimentální, auto- a metarefektivní. Jaksi fanfarónsky zaujaté a totální. Václav je zvědav, jak to dopadne.

Obě práce tvoří kompatibilní a podivuhodný komplet.

Úkolem vedoucího diplomové práce Václav Zimmermanna bylo nenápadně dodávat diplomantovi na víře, že na to má a že to má smysl. Jinak se tento jevil jako dobrodružný mladík nadšený z toho, že píše, i když není žádný spisovatel.

Práci doporučuji obhájit a jako hodnocení navrhuji áčko.

Jako doplňující otázku k obhajobě kladu: Vícekrát jsem při vzniku práce i jejím čtení narazil na různé analogie s Ivanem Vyskočilem. Je si jich diplomant vědom a v čem je spatřuje nejjasněji?

doc. Michal Čunderle, Ph.D.

V Černém Volu na svatého Václava 2019 (s přesahem na svatého Michala)